

ΤΑ ΤΩΝ ΒΑΥΑΡΩΝ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ¹

ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 1826—1829

ΕΚ ΤΩΝ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΒΑΥΑΡΟΥ ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΟΥ

ΚΑΡΟΛΟΥ ΒΑΡΩΝΟΥ ΑΪΔΕΚ

Μετ' οὐ πολὺ δὲ κατέστην οἰκείος τοῦ ταγματάρχου Πρόκες, ὃν ἐγνώρισα ἐπὶ τῆς Ἐννοῦς, ἔνθα ἐξετέλει καθήκοντα ἐπιτελάρχου καὶ πράκτορος τῶν πολιτικῶν ζητημάτων, ἀνδρὸς ἀξιαγάστου καὶ λίαν πεπαιδευμένου, θετοῦ υἱοῦ τοῦ ἐν Αὐστρίᾳ πολὺ καταδιωχθέντος καθηγητοῦ Σνέλλερ καὶ ἀκολουθοῦ τοῦ προῶπως ἀποθανόντος δουκὸς τοῦ Ῥάιχστατ. Καὶ ὁ Φαβιέρος ἦλθε μετὰ μέρους τῶν τακτικῶν του εἰς τὰ περὶ τὸ Ναύπλιον, ὅπου προσεκλήθη ν' ἀναλάβῃ τὴν ἐκεῖ φρουράν, τοῦθ' ὅπερ ἐναυάγησε τῇ ἀντιστάσει τῶν αὐτόθι πολλῶν ὀπλαρχηγῶν. Ἀπὸ πολλοῦ δὲ προσεδόκων νὰ γνωρίσω τὸν ἀληθῆ καὶ γενναῖον τοῦτον φιλέλληνα Γάλλον. Πλατὺ πρόσωπον μετὰ ζωηρῶν ὀφθαλμῶν καὶ σιμῆς ῥινός, εὐρὺ μέτωπον μετὰ μεγάλης φαλάκρας, πυκνὸς καστανόχρους μύσταξ, παχέα χεῖλη μετὰ στρογγύλου πώγωνος καὶ στιβαροῦ αὐχένος καὶ τέλος ἀνάστημα ἀνώτερον τοῦ μετρίου, τοιοῦτο ἦτο περίπου τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ Φαβιέρου. Δὲν ἐνεποίει μὲν ἀκριβῶς ἑκτακτον αἴσθησιν ἐν τῇ κοινοστάτῃ, ῥυπαρᾷ πῶς παλληκαρικῇ στολῇ του, ἀλλ' ἡ εὐθυμος αὐτοῦ φύσις ἐπιτεινομένη ὑπὸ τῆς ἡχηρᾶς φωνῆς του προσεῖλκυε τὴν συμπάθειάν μου, καὶ παρ' ὅλην τὴν διάφορον γνώμην ἡμῶν περὶ πολλῶν πραγμάτων συνεφωνήσαμεν ἐντὸς ὀλίγου καὶ ἐμερίμνησα περὶ τῶν στρατευμάτων αὐτοῦ ὅσον μοι ἦτο δυνατόν.

Γενναῖος καὶ δραστηριώτατος ὢν ἀπεπειράθη πολλῶν ἐπιχειρήσεων μετὰ τῶν ἐτι ἀρρυθμίστων τακτικῶν του, αἵτινες λήξασαι ὥς ἐπὶ τὸ

¹ Συνέχεια· ἴδε σελ. 184.

πλείστον άτυχώς έβλαψαν πολὺ τὴν περὶ τακτικῆς ὑπηρεσίας γνώμην τῶν Ἑλλήνων, ἐκτιμώντων τὴν ἀξίαν αὐτῆς κατὰ τὴν ἐπιτυχίαν καὶ μὴ ἀναλογιζομένων ὅτι πᾶσα διάταξις χρήζει ἀναλόγου χρόνου καὶ φροντίδος ἵνα ὠριμάσῃ.

Μετὰ τοῦ Φαβιέρου, Πρόξιος καὶ ἐνὸς στρατιωτικοῦ ὑπαλλήλου τοῦ πλοίου *Veneio*, οὗτινος τὸ ὄνομα μὲ διαφεύγει, ἐξεδράμομεν τῇ 24 Ἰουνίου (ν.) 1827 εἰς Μυκῆνας, ὅπως ἐπισκεφθῶμεν τὴν κατηρειπωμένην ἀκρόπολιν τῆς πόλεως ταύτης καὶ τὸν καλούμενον τάφον τοῦ Ἀγαμέμνονος· ἐπεὶ δὲ ὁ Ἰβραήμ Πασσᾶς περιήρχετο ἐτι ὡς φάντασμα τὴν χώραν, τῇ διαταγῇ τοῦ Φαβιέρου συνώδευσεν ἡμᾶς ὑπὸ τὸν Πορτογάλον φιλέλληνα Ἀλμείδαν ἀπόσπασμα ἱππικοῦ τακτικοῦ, οὐδὲν ἄλλως κοινὸν ἔχοντος πρὸς τὴν τάξιν πλὴν τοῦ ὀνόματος.

Κατὰ τὴν πάροδον ἀνῆλθομεν εἰς τὰ ἐρείπια τῆς Τύρινθος, ἣτις ἀντέχει μετὰ τῶν κυκλωπέων αὐτῆς τειχῶν ἤδη ἀπὸ δισχιλίων ἐτῶν καὶ δύναται ἐτι νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ χίλια ἔτη, ἐκτὸς ἂν ἀνθρώπιναι χεῖρες κατεδαφίσωσι τὰ γιγαντιαῖα ταῦτα ἐρείπια. Ἡ θάλασσα, ἣτις ἄλλοτε λέγεται ὅτι ἔβρεχε τὰ θεμέλια αὐτῆς, ἀπесύρθη μακρὰν καὶ ἀντ' αὐτῆς ὑπάρχει ὠραία εὐρεῖα πεδιάς, ἐν ᾗ ὁμῶς οὐδὲν ἄλλο ἐκαλλιεργεῖτο τότε εἰμὴ καπνοφυτεῖαί τινες. Μόνον ἡ κυανῇ ἀτρακτυλὶς μετὰ μυ

ἐντὸς τῆς ἐπιχώσεως παρὰ τὴν εἴσοδον, ὕστερον ὁμῶς ἐστάθη ἀδύνατον νὰ ἀνευρεθῇ πάλιν. Ἦτο ῥυθμοῦ πρωτοδωρίου καὶ ἐκ πρασινωποῦ λίθου, ὡς λέγεται ὅτι ἦτο καὶ ὁ ἐντετειχισμένος κίων, εἶχε δὲ διχστάσεις μικράς. Ὑπὲρ τὴν εἴσοδον τὴν κατὰ τὰ ἄνω συγκλίνουσιν ὀλίγον εὐρίσκετο τριγωνικὴ ὀπή· πύλη δὲ μικροτέρα ὡσαύτως μεθ' ὁμοίας ὀπῆς ἦγεν ἐσωτερικῶς πρὸς μικρὸν δωμάτιον. Παρὰ τὸν τάφον τοῦτον ὑπῆρχον τὰ ἐρείπια δύο ἄλλων ἐτι, ὧν ὁ εἰς διετηρεῖτο ἐτι μέχρι τοῦ ὕψους ἡμίσεος ἀναστήματος ἀνδρός. Τὰ οἰκοδομήματα ταῦτα ἔκειντο παρ' ἄλληλα ἐν σχήματι τριφύλλου.

Τὸ διατηρούμενον μνημεῖον ἐκαλύπτετο ὑπὸ χώματος καὶ συντριμμάτων, ἅπερ μόνον πρὸς τὴν εἴσοδον εἶχον ἐκσκαφῇ. Ἐφάγομεν ἐν τῇ ἐσωτερικῇ τὰς ληφθείσας μεθ' ἡμῶν τροφάς καὶ ἐπεστρέψαμεν τὴν ἐσπέραν ἔφιπποι εἰς Ναύπλιον· ἀσμένως δ' ἠθέλομεν ἐπισκεφθῇ καὶ τὴν Νεμέαν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθημεν ἔνεκα τοῦ ἐπισφαλοῦς τῆς ὁδοῦ.

Ὁ λόρδος Κόχραν μὲ παρεκάλει νὰ πράξω πᾶν δυνατὸν πρὸς ὀχύρωσιν τοῦ λιμένος τοῦ Πόρου, ὅπως ἐν περιπτώσει ἀτυχοῦς ναυτικῆς συμπλοκῆς ἔχῃ ἐξησφαλισμένην θέσιν διὰ τὸν στόλον καὶ τὸν ναύσταθμον. Ἐπέστρεψα ὅθεν εἰς Πόρον καὶ ὠκοδόμησα διὰ κτιστῶν Ὑδραίων καὶ Ἀθηναίων μικρὸν ἀλλ' ὀχυρὸν φρούριον, ἔχον πύργον ὡς καταφ

τάρχου Πρόκες οἱ αἰχμαλῶται οὗτοι ἀντηλλάχθησαν βαθμηδὸν πρὸς Ἑλληνας, ἐν ᾗ εὐκαιρίᾳ ὁ Ἰβραήμ πασσᾶς ἐδείχθη μεγαλόψυχος ἀποστείλας ἡμῖν μείζονα ἀριθμὸν Ἑλλήνων, καὶ μοι ἐμήνυσε, νὰ μὴ ἀποστείλω τοῦ λοιποῦ μηδένα τῶν Αἰγυπτίων αὐτοῦ εἰς Σμύρνην ἢ εἰς ἄλλον τουρκικὸν λιμένα, διότι οὗτοι ἤθελον ἐγκαταλειφθῇ ἐκεῖ ὡς δοῦλοι. Εἶχον δηλαδή διατάξει ἡ πρώτη ἀποστολὴ τοιούτων αἰχμαλῶτων νὰ ἀναχωρήσῃ διὰ Σμύρνην ἐπὶ Ψαριανοῦ βρικίου ὑπὸ ἐλληνικὴν σημαίαν κυβερνωμένου ὑπὸ τοῦ πιστοῦ πλοιάρχου Κοτζιᾶ· οἱ αἰχμαλῶται οὗτοι εἶχον διεκπεραιωθῇ ἐκεῖ ἀσφαλῶς, ἀφ' οὗ ὁ Καπετὰν Κοτζιᾶς ἔσχε πολλὰς βασιάνους μετὰ τῶν ἐκεῖ σταθμευόντων αὐστριακῶν πολεμικῶν, ἅτινα κατ' ἀρχὰς ἐξέλαβον αὐτὸν ὡς πειρατὴν, ἔπειτα ὁμως μετεχειρίσθησαν αὐτὸν λίαν τιμητικῶς, ἀφοῦ ἐζήτησαν συγγνώμην διὰ τὴν διαγωγὴν των.

Διαρκούσης τῆς διαμονῆς τῶν Αἰγυπτίων αἰχμαλῶτων ἐν τῷ φρουρίῳ μου, εἰς οὓς ἂν ἐβούλοντο νὰ ἐργασθῶσι, διέταξα νὰ πληρώνηται ἡμερομισθίον εἰς χρήματα ἐκτὸς τῆς τροφῆς, ἣν ἕκαστος ἐλάμβανεν ὡς πᾶν παλλικάριον, παρουσιάζοντο κερδοσκόποι τινὲς Ἑλληνες, ἵνα πωλήσωσιν αὐτοῖς παντοειδῆ ἐμπορεύματα. Μεταξὺ τούτων ἦλθε καὶ τις προσφέρων αὐτοῖς ἐν κοράνιον ἀντὶ τινων ταλήρων πρὸς ἀγοράν. Οἱ πτωχοὶ Αἰγύπτιοι δὲν ἠδύναντο νὰ συναθροίσωσι τὸ ὀ

